

Question & Answer

สารพันปัญหา

1

Q: จากที่ท่านอาจารย์มีประสบการณ์และศึกษาด้านการอ่านของผู้เรียนไทยมายาวนานกว่า 40 ปี อาจารย์คิดว่าอะไรคือปัญหาและอุปสรรคของการอ่านสำหรับนักเรียนไทย และอาจารย์คิดว่าแก้ไขได้อย่างไรคะ

A: ปัญหาสำคัญที่สุดด้านการอ่านสำหรับนักเรียนไทยคือนิสัยรักการอ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอ่านภาษาอังกฤษจากการสำรวจและการสอบถามผู้เรียนพบว่า ส่วนมากอ่านภาษาอังกฤษเฉพาะในชั่วโมงเรียนเท่านั้น

วิธีแก้ไขคือพยายามชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความสำคัญของการอ่าน รวมทั้งข้อมูลและความบันเทิงที่ได้จากการอ่าน การชอบอ่านนับเป็นนิสัยที่ต้องปลูกฝังตั้งแต่เด็ก แต่สำหรับผู้เรียนที่ได้แล้ว อาจเริ่มด้วยการจับท่อนสั้น ๆ ที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจและสนุก ตามด้วยคำถามที่จะตรวจสอบความเข้าใจ จะเป็นการชักจูงให้ผู้เรียนเพลิดเพลินกับการอ่าน บทอ่านจะต้องมีความหลากหลายในเชิงเนื้อหาและประเภทของ Text เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกได้ตามความพอใจและความต้องการ และควรจัดระดับให้มีความยากและความยาวเพิ่มขึ้นตามความสามารถของผู้เรียน

ปัญหาอีกอย่างหนึ่งคือ การใช้ Dictionary ภาษาอังกฤษ นักเรียนไทยส่วนมากจะใช้พจนานุกรม อังกฤษ-ไทย โดยเฉพาะฉบับกระเป๋าสตางค์ ซึ่งให้คำแปลไม่ครบถ้วน ไม่มี Context ให้ตรวจสอบ ทำให้เลือกความหมายที่ผิดได้ ทำให้อ่านไม่เข้าใจ อันนำมาสู่ความเบื่อหน่ายในการอ่านทักษะในการใช้ Dictionary จึงควรได้รับการส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นว่า นอกจากความหมายของคำที่มีหลากหลายตาม Context แล้ว ยังมีข้อมูลอีกมากมายที่เป็นประโยชน์

สรุปการแก้ไขปัญหาด้านการอ่าน มีโดยย่อดังนี้

1. ปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน
2. Vocabulary Building เช่นการใช้ Prefix, Suffix และ Root ในการสร้างคำ
3. Word Attack Skills เช่น การใช้ Context Clues การใช้ความรู้ด้าน Prefix, Suffix และ Root ในการเดาความหมายของคำ
4. การใช้ Dictionary อย่างมีประสิทธิภาพ
5. Text Attack Skills ซึ่งรวมการเข้าใจไวยากรณ์และโครงสร้าง การเข้าใจ Discourse ของภาษาว่า ผู้เขียนต้องการจะสื่อความหมายอะไรและอย่างไร
6. Text Organization การเข้าใจการเรียบเรียง Paragraph จะช่วยให้จับ Main Idea และความเชื่อมโยงระหว่าง Main Idea กับ Supporting Detail

ทักษะการอ่านควรได้รับการพัฒนาในห้องเรียน ตามด้วยกิจกรรมด้านการสื่อสาร เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงของทักษะการอ่านกับกิจกรรมในชีวิตจริง นอกจากนี้ยังควรส่งเสริม ทักษะการอ่านบทเรียนด้วยตนเอง ในรูปแบบของ SRA Reading Laboratory อันประกอบด้วย Text ที่มีรูปแบบ เนื้อหา ความยากต่าง ๆ กันเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเลือกได้ตามความสนใจ และสามารถของตนเอง นอกจากนี้บทอ่านก็มี Vocabulary Skill เสริมด้วย ตามด้วยบททดสอบความเข้าใจ ให้ผู้อ่านประเมินตัวเองได้

ที่กล่าวมานี้ได้สรุปอย่างย่อที่สุดและคิดว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านประกอบ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน อาจารย์มีหน้าที่ที่จะต้องปลูกฝังนิสัยนี้ โดยไม่ทำให้การอ่านในห้องเรียนกลายเป็นกิจกรรมที่น่าเบื่อหน่าย แต่ทำให้การอ่านเป็นกิจกรรมที่เพลิดเพลิน มีประโยชน์ ทั้งในด้านการศึกษา การอาชีพ และความบันเทิง

ประวัติผู้ตอบ

ศาสตราจารย์ ดร. คุณัญญา ธรรมมงคล
ปัจจุบันดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์กิตติคุณ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จบการศึกษา อ.บ.
(เกียรตินิยม) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย M.S. in Ed.,
Indiana และ Ph.D. in Reading จาก Syracuse
สหรัฐอเมริกา ผลงานทางวิชาการได้แก่ ตำรา
เรื่อง “Learning to Read and Reading to Learn”
และ งานวิจัยเรื่อง “การสร้างแบบทดสอบมาตรฐาน
วัดความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิจารณ์”

2

Q: ดิฉันสอนภาษาอังกฤษระดับปริญญาตรีวิชาพื้นฐาน นิสิตไม่สนใจเรียนภาษาอังกฤษกันเลย มาเรียนเพื่อให้ สอบผ่านเท่านั้น จะทำอย่างไรดีคะ

A: ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษานั้น ก็ต้องเรียนภาษาอังกฤษ มาแล้วอย่างน้อยเป็นเวลา 6-8 ปี อาจจะเป็นไปได้ว่าเขา ไม่สนใจภาษาอังกฤษเป็นเวลานานพอ ๆ กับที่เขาเรียน วิชาอื่นก็ได้ เพราะสาเหตุนานาประการซึ่งเป็นเรื่องในอดีต เราจะมาพูดกันเฉพาะปัจจุบันดีกว่า สมมุติว่า คำตอบมุ่งไปที่วิธีการสอน เรามาดูกันดีกว่าว่ามีตรงไหน ใหม่ที่อาจจะทำให้เขาไม่สนใจที่จะเรียนภาษาอังกฤษ ดูคำถามแล้วอาจารย์ให้คำตอบเองนะคะ

1. ก่อนสอนผู้สอนถามตัวเองใหม่ว่า ผู้เรียนมีความรู้เดิมพอที่จะเรียนเนื้อหาใหม่ที่กำลังจะสอนหรือไม่ ถ้าไม่มี จะสอนให้ใหม่หรือจะปรับเปลี่ยนเนื้อหาใหม่หรือไม่
2. เนื้อหาใหม่ที่กำลังจะสอนนี้มีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับของผู้เรียนหรือไม่ ปัญหาจะอยู่ที่ตรงไหนของ บทเรียนบ้าง ความหมายและบริบทของการใช้ภาษาคือ อะไร ถ้ายากไปจะทำให้ผู้เรียนท้อถอยและไม่อยากเรียนหรือไม่หรือถ้าง่ายไปจะทำให้เขาหมดความสนใจหรือเปล่า
3. การนำเสนอบทเรียนชัดเจนหรือไม่ มีการตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนไหม เขาทำเนื้อหาที่กำลังเรียน อยู่ได้มากเพียงไร การใช้สื่อการเรียนช่วยทำให้เขามี ความแม่นยำเพื่อจะนำไปใช้ในชั้นต่อไปหรือไม่ เพียงไร เพราะถ้าชั้นตอนนี้ไม่ชัดเจน ชั้นต่อไปจะไม่ได้ผล
4. มีการใช้กิจกรรมเพื่อฝึกให้เกิดความคล่องแคล่วและ ถูกต้องในการใช้ภาษาหรือไม่ ถ้ามี กิจกรรมมีหลายรูปแบบใหม่ ผู้เรียนบางคนชอบทำงานเงียบ ๆ บางคนชอบ ทำงานเป็นกลุ่ม ผู้สอนได้วางแผนในลักษณะนี้บ้างหรือไม่ หรือใช้กิจกรรมเดิม ๆ ไม่ค่อยมีการเปลี่ยนรูปแบบ เท่าที่ควร
5. ผู้สอนให้โอกาสผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาเองตามลำพัง บ้างไหม หรือว่าอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้สอนตลอดเวลา และเขามีโอกาสที่จะใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ บ้างไหม
6. การทดสอบเป็นอย่างไร ผู้สอนมีจุดประสงค์ที่จะสอน เพื่อสอบ หรือสอนเพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้

Q: ผู้บริหารของสถาบันที่ผมสอนอยู่ในขณะนี้ ออกหนังสือ เวียนเป็นเชิงบังคับให้ผู้สอนทำบันทึกการสอน ผมและ เพื่อน ๆ มีความเห็นว่าเสียเวลาโดยใช่เหตุ เพราะตอนนี้ พวกเราก็ยังไม่ทำเรื่องขอตำแหน่งทางวิชาการ ทั้งไม่ เห็นว่าจะมีอะไรแปลกใหม่เลย วนอยู่กับจุดประสงค์ เนื้อหาภาษา กิจกรรม และการวัดผลน่าเบื่อมากจริง ๆ แล้วบันทึกการสอนสำคัญนักหรือครับ

A: การทำแผนการสอนนั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนา การสอนของคุณมาก ถ้าการเขียนแผนการสอนนั้นทำ อย่างมีหลักการจะเป็นเครื่องมือในการประเมินการสอน ของครูอย่างดี ถ้าในแต่ละครั้งผู้เขียนแผนมองการสอน ของตนเองอย่างพิจารณาว่าในชั่วโมงนั้น ๆ ตนทำอะไร ได้ดี และมีอะไรบกพร่องบ้าง ส่วนที่ทำได้ดีนั้นคืออะไร จะทำให้ดีขึ้นกว่านั้นได้ไหม และตอนไหนที่ทำให้ผู้สืตัก มีสาเหตุมาจากอะไร จะแก้ได้หรือไม่อย่างไร เพื่อว่าการ สอนครั้งต่อไปจะได้ไม่ทำผิดเช่นนั้นซ้ำอีก

เมื่อทำแผนการสอนควรจะพิจารณาอย่างน้อยที่สุด 2 อย่าง ประการแรก ผู้สอนจะต้องวิเคราะห์ว่าในช่วงนั้น ตนเองกำลังจะทำอะไร และจะให้ผู้เรียนทำอะไร สิ่งที่ ครูต้องการจะทำนั้น ทำได้จริงหรือไม่ ผู้สอนจะต้องวาง จุดประสงค์ให้กระจ่างชัด การกำหนดจุดประสงค์อย่างดี นั้น ช่วยให้มีมุ่งสู่ทางของการสอนได้อย่างทะลุปรุโปร่ง การสร้างบุคลิกภาพและความมั่นใจรวมทั้งสติในการ สอนก็จะตามมาเอง ประการที่สอง ผู้สอนจะต้องอ่าน บทเรียนอย่างละเอียด และพิจารณาว่าควรจะเริ่มสอน ตรงไหนก่อน จะเพิ่มหรือตัดทอนเนื้อหา จะตัดแปลง หรือจะหาเนื้อหาที่ใหม่มาเสริมอีก จะนำเข้าสู่บทเรียนได้ อย่างไรจึงจะน่าสนใจ และจะลงท้ายบทเรียนหรือตรวจ สอบว่าการสอนของตนได้ผลเป็นประการใด ทั้งนี้ไม่ว่า ผู้สอนจะตั้งจุดประสงค์มาจากบทเรียนนั้นโดยตรงหรือ จากที่ใดก็ตามต้องรู้ว่าตนเองควรจะทำอย่างไรกับ บทเรียนนั้น

ส่วนต่าง ๆ ของแผนการสอนแต่ละครั้งนั้น ควรจะมีทั้ง การประสมประสานของเนื้อหาเก่า-ใหม่ ใช้กิจกรรม หลากหลายแต่ในขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงความพอ เหมาะสมควร ขั้นตอนของการสอนและการเรียนจะต้อง ชัดเจน ทั้งในฝ่ายผู้สอนและผู้เรียนการกำหนดเวลา เหมาะสม ไม่รีบร้อนหรือช้าอืดอาดจนเกินไป ทั้งในชั้น การนำเสนอเนื้อหา ชั้นฝึกและการตรวจสอบหรือการ ประเมินผล การพิจารณาอัตราส่วนระหว่างเนื้อหาใหม่ที่จะ ต้องสอนกับเนื้อหาเก่าที่จะนำเข้ามาทบทวน จะต้อง ควบคุมไปกับการพิจารณาว่าควรจะมีกิจกรรมอะไรบ้าง มีกิจกรรม และจะประสมประสานกันได้อย่างไร ทั้งจะ ต้องคำนึงถึงเนื้อหาทางภาษาที่จะนำเข้ามาสอนใน

แต่ละครั้ง อันได้แก่ โครงสร้างภาษา (ไวยากรณ์) คำศัพท์ การออกเสียง และหน้าที่ภาษา จะให้น้ำหนักแต่ละอย่างมาให้น้อยเพียงใด มีความยากง่ายประการใด มีความต่อเนื่องกับบทเรียนที่เรียนมาแล้วหรือที่จะตามมาเหมาะสมหรือไม่

การวางแผนการสอนนั้นต้องคำนึงถึงสิ่งสำคัญต่าง ๆ เหล่านี้ด้วยว่า ขณะนั้นต้องการจะเน้นอะไร จะเน้นความแม่นยำ หรือความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา สอนการรับภาษาหรือการใช้ภาษา สอนทักษะฟัง/พูด หรือทักษะการเขียน สอนสิ่งที่เป็นจริงในชีวิตหรือจินตนาการ เป็นช่วงในการสอนแบบควบคุมหรือปล่อยให้ผู้เรียนใช้ภาษาอย่างอิสระ กิจกรรมจะมีการพูดหรือเขียน กิจกรรมสนุกหรือเครียด ใช้ความคิดหรือความจำ กิจกรรมง่ายหรือยาก เป็นประเภทงานเดี่ยวหรืองานกลุ่ม ผู้เรียนจะต้องถูกจากที่หรือที่นั่ง ๆ ครูจะยืนปักหลักสอนหรือเดินไปรอบ ๆ ห้อง

ในการวางแผนการสอนแต่ละแห่งนั้นควรจะมีเนื้อหาหรือกิจกรรมสำรองเตรียมไว้ด้วย เพื่อที่จะนำมาใช้เมื่อมีเวลาเหลือ หรือครูอาจจะต้องเปลี่ยนแปลงบางประการเมื่อพบในขณะที่สอนว่ากิจกรรมที่เตรียมไว้ไม่เหมาะสม อาจจะยากไปหรือง่ายไป ถ้าต้องการเปลี่ยนกิจกรรมก็จะดึงส่วนที่สำรองไว้ขึ้นมาใช้ได้ทันที

Q: ดิฉันจบจากมหาวิทยาลัยมา 3 ปี ไม่มีประสบการณ์ในการสอนนอกจากการฝึกสอนชั้นมัธยมต้นอยู่ 6 สัปดาห์ แต่ขณะนี้ได้รับมอบหมายให้สอนชั้นมัธยมปลาย ดิฉันไม่มั่นใจเลยว่าจะสอนอย่างไร เพราะตอนที่เป็นักเรียนอยู่นั้น ก็ไม่เห็นอาจารย์สอนอะไร ส่วนมากให้อ่าน ให้แปล ทำแบบฝึกหัดไวยากรณ์ ท่องศัพท์และสำนวนภาษา พอมาถึงตอนนี้ ดิฉันต้องสอนภาษาอังกฤษ เมื่อครูรายวิชาต่าง ๆ แล้วตกใจมาก ไม่เคยทราบมาก่อนเลยว่า มีรายวิชาเช่นนี้อยู่ด้วย เช่นภาษาอังกฤษโครงการ ภาษาอังกฤษประสบการณ์เฉพาะงาน ภาษาอังกฤษปฏิบัติงาน ภาษาอังกฤษเทคโนโลยีสารสนเทศ ภาษาอังกฤษรอบรู้ เป็นต้น ดิฉันจะทำอย่างไรดี

ขอแสดงความเห็นใจผู้ถามเป็นอย่างยิ่ง เพราะหลักสูตรภาษาอังกฤษมีการเปลี่ยนแปลงมากจริง ๆ ทั้งด้านแนวคิด จุดประสงค์การเรียนรู้ซึ่งเป็นผลให้มีการเปลี่ยนแปลงทางเนื้อหาภาษาและแนวการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในการประกอบอาชีพได้ในความคิดของดิฉันสำหรับท่านผู้ถามซึ่งเป็นอาจารย์มือใหม่นั้น เชื่อว่าทางโรงเรียนคงจะไม่ผลิผลลามให้อาจารย์ลงสอนในกลุ่มวิชาพัฒนาประสบการณ์ภาษาอังกฤษทันที น่าจะจัดให้อาจารย์สอนรายวิชาอังกฤษหลักก่อน

เมื่อมีประสบการณ์ในการสอนสักระยะหนึ่ง จึงจะให้สอนกลุ่มวิชาพัฒนาประสบการณ์ ในระยะนี้อาจารย์ก็ศึกษาเรื่องของวิธีสอนภาษาอังกฤษไปพลาง ๆ หาหนังสือและวารสารเกี่ยวกับการสอนมาอ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือหลักสูตรภาษาอังกฤษ พุทธศักราช 2539 ซึ่งให้รายละเอียดไว้มากสำหรับวิชาหลัก ซึ่งมีทั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาทางภาษา และแนวการจัดการเรียนการสอน เมื่ออ่านแล้วอาจารย์จะเห็นว่าในเนื้อหาภาษาแต่ละเรื่องนั้นเขาเสนอทั้งกิจกรรมการสอนและสื่อการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้การเตรียมการสอนง่ายขึ้น นอกจากนั้น อาจารย์ก็หาทางเข้ารับการอบรมหรืออบรมเชิงปฏิบัติการที่จัดขึ้นตามสถาบันต่าง ๆ หรือกลุ่มโรงเรียน เพราะรายวิชาในกลุ่มพัฒนาประสบการณ์นั้นยังไม่กระจ่างชัดว่าจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไร จำต้องมีภาระตมสมองเพื่อช่วยกันคิดหาเทคนิควิธีการสอนในหลายรายวิชา ควรจะมีการเตรียมการอย่างดีและทดลองใช้ โดยเฉพาะวิชาที่นักเรียนจะต้องลงมือปฏิบัติจริงดังในรายวิชาภาษาอังกฤษปฏิบัติงาน ก่อนที่จะส่งนักเรียนออกไปทดลองทำงาน จะต้องฝึกภาษาให้พร้อมที่จะใช้ได้ เช่น ถ้าจะส่งให้นักเรียนไปฝึกงานนอกโรงเรียนในแผนกบริการส่วนหน้าโรงแรม ก็จะต้องให้นักเรียนฝึกเนื้อหาภาษาต่าง ๆ ที่จะต้องใช้เมื่อทำงานในหน้าที่นั้นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับบุคคลที่ตนจะติดต่อด้วย เช่นนี้เป็นต้น ใจเย็น ๆ ค่ะ

ประวัติผู้ตอบ

ศาสตราจารย์สุไร พงษ์ทองเจริญ
ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์เกียรติคุณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จบการศึกษา อ.บ. อ.ม. ค.บ. จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ M.A. จากสหรัฐอเมริกา เคยดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และหัวหน้าโครงการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศในความร่วมมือระหว่างรัฐบาลสหราชอาณาจักรและมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภายใต้แผนโคลัมโบ และเคยดำรงตำแหน่งนายกครูผู้สอนภาษาอังกฤษแห่งประเทศไทย ปัจจุบันเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ทบวงมหาวิทยาลัย คณะกรรมการครู (ก.ค.) กระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักภาษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

3

Q: ดิฉันอยากทราบว่างานวิจัยแบบใด ที่เหมาะสมกับครูสอนภาษาอังกฤษที่สามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง และเป็นประโยชน์แก่ครูผู้สอนและนักเรียนรวมทั้งสามารถนำผลการวิจัยนั้นมาใช้เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนได้

A: งานวิจัยที่ดิฉันเห็นว่าเหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบันที่ครูผู้สอนทุกคนสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง หรือโดยมีผู้รู้ทางระเบียบวิธีวิจัยให้คำปรึกษา ควรเป็นงานวิจัยที่มุ่งอยู่ที่ความเป็นรูปธรรมของวัตถุประสงค์ของการวิจัย การดำเนินงานวิจัย และการนำผลมาใช้เพื่อประโยชน์ในทางวิชาการแก่ผู้เรียนผู้สอนโดยตรง งานวิจัยข้างต้นเป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติ (Action Research) ที่เป็นกรณีศึกษา (Case Study) ที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งไม่ต้องใช้วิธีสถิติที่ซับซ้อนในการวิเคราะห์ และเป็นพื้นฐานของการอธิบายปรากฏการณ์ทางการเรียนการสอน โดยใช้ความละเอียดของการเก็บบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูลจากความเข้าใจพฤติกรรมของผู้เรียนสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งทางด้านบุคคลและสถานที่ ฯลฯ

การใช้กรณีศึกษามาช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนนั้น ครูอาจเลือกจากนักเรียนที่มีคุณลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น นักเรียนที่ได้คะแนนระดับ 4 ระดับ 3 ระดับ 2 ระดับ 1 และระดับ 0 อย่างละคน หรืออาจเลือกจากนักเรียนที่ประสบความสำเร็จสูง ที่มีแรงจูงใจในการเรียนสูง เพียงคนหรือสองคนก็ได้ และศึกษาในทุกแง่มุมอย่างละเอียดครบถ้วน มีการบันทึกข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่น ข้อมูลที่ได้จากรายกรณีที่ศึกษาจากเพื่อนร่วมเรียน จากผู้ปกครอง และจากครูคนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรณีที่ศึกษา อีกทั้งสัมภาษณ์รายกรณีเองเป็นระยะ ๆ และอย่างต่อเนื่อง

เพิ่มเติมจากการสังเกต เพื่อให้ได้ข้อมูลครบทุกด้าน หรือข้อมูลแบบจุดภาคี คือ จากรายกรณีเอง จากผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง จากผู้วิจัย และผู้เชี่ยวชาญ หรือบุคคลที่สามที่สามารถยืนยันความถูกต้องของข้อมูลว่าเหมาะสมสำหรับการบันทึกและการวิเคราะห์ได้

ผลของการวิจัยปฏิบัติการเชิงคุณภาพนี้ ถึงแม้ว่าจะช่วยให้เข้าใจผู้เรียนที่เป็นรายกรณีเพียงหนึ่งคน หรือ เพียงสองสามคนอย่างถ่องแท้ โดยไม่สนใจการตีความครอบคลุมไปยังกลุ่มประชากรโดยทั่ว ๆ ไปก็ตาม แต่ก็สามารถให้ภาพที่ชัดเจนสำหรับการเรียนการสอนภาษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพต่อไป เพราะกรณีที่ศึกษาอาจเป็นตัวแทนของนักเรียนอื่น ๆ และหากมั่นใจว่าไม่ใช่ตัวแทนก็สามารถนำไปสู่ความเข้าใจกรณีอื่น ๆ ได้ โดยใช้ความคิดวิเคราะห์ใคร่ครวญ และคิดคำนึงอย่างเป็นกลางและรอบคอบของครูภาษา

นอกจากการวิจัยแบบที่เสนอข้างต้นแล้ว ครูภาษาอาจทำการวิจัยแบบ Discourse Analysis และ Error Analysis การพูดหรือการเขียนของผู้เรียนที่เกิดจาก Input ที่เป็น การฟัง หรือการอ่าน เพื่อปรับปรุงทักษะรับสาร และทักษะส่งสารของผู้เรียนให้ดีขึ้น

ประวัติผู้ตอบ

ดร.อัจฉรา วงศ์โสธร สำเร็จการศึกษา Ph.D. (Foreign Language Research and Education) จากมหาวิทยาลัยมินิโซตา (Minnesota) สหรัฐอเมริกา ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ ประจำสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หัวหน้าภาคนงานสอนภาษาอังกฤษสำหรับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ กรรมการประจำ กรรมการวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการวิจัยของสถาบันภาษา กรรมการพิจารณาการขอเปิดดำเนินการหลักสูตร และการรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สาขาวิชาภาษาและวรรณคดี มีผลงานทางวิชาการที่ได้จัดพิมพ์เผยแพร่หลายเล่ม อาทิ แนวทางการสร้างข้อสอบภาษา การทดสอบและประเมินผลการเรียนการสอนภาษา ทักษะการเรียนองค์ประกอบและวิธีวัด และ Approaches to Language Testing

ด้วยปณิธานและความมุ่งมั่นดังกล่าว สถาบันภาษาได้เริ่มโครงการทดลองผนวกการเรียนรู้อย่างตนเองในศูนย์การเรียนรู้อย่างตนเองเข้ากับการเรียนในห้องเรียนปกติในปีการศึกษา 2533 โดยเริ่มทดลองกับนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน และหลังจากนั้นเป็นต้นมาการเรียนการสอนรายวิชาอื่น ๆ บางรายวิชาของสถาบันภาษาก็ได้จัดการเรียนการสอนในลักษณะนี้เช่นกัน ดังนั้นบทบาทของศูนย์การเรียนรู้อย่างตนเอง ตลอดจนการจัดการบริหารศูนย์ฯ และการพัฒนาสื่อการเรียน จึงทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นในสถานการณ์การเรียนการสอนของสถาบันภาษา

ดิฉันอยากจะทำถึงบทบาทของศูนย์การเรียนรู้อย่างตนเองของสถาบันภาษาว่า เป็นที่ประจักษ์ชัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกตินั้นไม่เพียงพอที่จะให้นิสิตมีทักษะความชำนาญในการใช้ภาษา ฉะนั้นศูนย์การเรียนรู้อย่างตนเองจึงมีความสำคัญในแง่ต่าง ๆ ดังนี้

1. เป็นแหล่งวิทยาการที่เปิดโอกาสให้นิสิตได้ศึกษาและค้นคว้าด้วยตนเองตามความสามารถด้วยวิธีและเทคโนโลยีที่เหมาะสม

2. เป็นแหล่งความรู้สำหรับนิสิตที่ไม่มีโอกาสได้เรียนภาษาอังกฤษในหลักสูตร ได้พัฒนาทักษะภาษาของตนเองอย่างต่อเนื่อง และพร้อมที่จะนำไปใช้ในการศึกษาระดับสูงขึ้นไป หรือในการประกอบอาชีพ

3. เป็นแหล่งค้นคว้าทางวิชาการที่อาจารย์สามารถพัฒนาบทเรียนและสื่อประเภทต่าง ๆ ตลอดจนวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

4. เป็นแหล่งที่สนับสนุนให้นิสิตพัฒนาและเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้จากแนวคิดเดิมที่ว่ามหาวิทยาลัยเป็น “สำนักคัมภีร์” (College of Dogma) ที่ยึดว่าความรู้คือตำราที่ถูกต้องและเปลี่ยนแปลงไม่ได้ มาเป็นแนวคิดที่ว่ามหาวิทยาลัยเป็น “แหล่งค้นคว้าวิจัย” (College of Inquiry) ที่นิสิตสามารถแสวงหาความรู้ใหม่อยู่ตลอดเวลา (จรัส สุวรรณเวลา, 2530: 1-7)

การจัดการในศูนย์การเรียนรู้อย่างตนเองด้วยบทบาทที่สำคัญดังกล่าว สถาบันภาษาจึงตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องจัดการบริหารศูนย์การเรียนรู้อย่างตนเองให้มีประสิทธิภาพและพร้อมที่จะบริการนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ในปัจจุบันมีนิสิตปริญญาตรีมาใช้บริการประมาณ 4,000 คน ในหนึ่งภาคการศึกษา) ตลอดจนพัฒนาสื่อและอุปกรณ์เทคโนโลยีเพื่อให้นิสิตได้รับประโยชน์สูงสุด

4

Q: ดิฉันอยากทราบข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้อย่างตนเองของสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพราะเห็นว่าการจัดตั้งศูนย์นี้น่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และสามารถพัฒนาทักษะทางภาษาได้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

A: สถาบันภาษาได้จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้อย่างตนเอง (Self-Access Learning Center) หรือ ในชื่อเดิม ศูนย์วิทยภัณฑ์ (Resource Center) โดยมีปณิธานที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้มีโอกาสศึกษาและค้นคว้าด้วยตนเองอย่างกว้างขวางในการเรียนทักษะต่าง ๆ ทางภาษา นอกเหนือจากการเรียนตามปกติ นอกจากนี้ สถาบันภาษายังมุ่งมั่นที่จะให้โอกาสนิสิตที่มีระดับความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษต่างกัน ได้ฝึกฝนและพัฒนาทักษะทางภาษาของตนเองอย่างสม่ำเสมอ ตามความถนัดและความสนใจของแต่ละคน ดังหลักการของการเรียนรู้อย่างตนเอง (Individualized learning)

ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองได้จัดแบ่งสถานที่เพื่อให้บริการตามลักษณะของสื่อสตัททัศน์อุปกรณ์และกิจกรรม เช่น

ส่วนสำหรับฝึกการฟัง: จัดให้มีเครื่องเล่นเทปพร้อมหูฟัง และเครื่องเล่นวีดีโอเทปที่นิสิตสามารถฝึกทักษะการฟังได้ทั้งคนเดียวและเป็นกลุ่ม

ส่วนสำหรับฝึกการอ่าน: จัดให้มีสื่อในรูปแบบต่าง ๆ สำหรับฝึกการอ่าน เช่น ชุดฝึกการอ่าน (Reading Packages) หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร นวนิยาย และเรื่องสั้น

ส่วนสำหรับฝึกการเขียน: จัดให้มีอาจารย์ที่ประจำในโครงการ Writing Center เป็นผู้ให้คำแนะนำนิตินิเทศในการเขียนโดยประยุกต์ใช้วิธีการสอนการเขียนแบบ Processing Writing

ห้องคอมพิวเตอร์: ห้องคอมพิวเตอร์อยู่ในความดูแลของศูนย์เทคโนโลยีทางวิชาการ ซึ่งนิสิตสามารถเข้าไปใช้บริการ สื่อการเรียนที่จัดไว้ได้แก่ บทเรียน CALL CD-ROM และเกมส์คอมพิวเตอร์

มุมเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ จัดให้มีมุมอ่านหนังสือ และเล่นเกมส์ทางภาษา นิสิตจะได้รับทั้งความรู้และความบันเทิงในขณะเดียวกัน

สื่อการเรียนการสอน สถาบันภาษาได้จัดหาสื่อการเรียนและเทคโนโลยีต่าง ๆ โดยการจัดซื้อจากสำนักพิมพ์ต่างประเทศ อย่างไรก็ดี สถาบันภาษาได้ตระหนักถึงศักยภาพของอาจารย์ที่สามารถพัฒนาสื่อเพื่อสนองความต้องการของนิสิตได้มากกว่า จึงจัดให้อาจารย์จัดทำโครงการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่

- An English Word a Day
- Communicative Grammar
- Reading Development
- Learning English from Video
- บทเรียน CALL โดยใช้ Authoring Program
- แบบฝึกหัดไวยากรณ์สำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น

โดยสรุปแล้ว ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองมุ่งเน้นให้นิสิตได้มีโอกาสเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองเพื่อการพัฒนาทักษะทางภาษาอย่างต่อเนื่อง ตามความถนัด และความสนใจของนิสิต การจัดการบริการในศูนย์ฯ ตลอดจนสื่อประเภทต่าง ๆ ได้รับการปรับปรุงและพัฒนาอยู่เสมอ ในปัจจุบันนี้ มหาวิทยาลัยและคณะต่าง ๆ ได้เล็ง

เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเอง และได้จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองในคณะขึ้น เช่น คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์ จึงทำให้ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองของสถาบันภาษา สามารถขยายบริการไปยังศูนย์ต่าง ๆ เหล่านี้ด้วย

ประวัติผู้ตอบ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สำหรับ กุลสิริสวัสดิ์ จบการศึกษา อ.บ และ อ.ม จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Cert. in Teacher Training in ESP จาก Lancaster สหราชอาณาจักร ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสถาบันภาษา มีประสบการณ์สร้างบทเรียนสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในโครงการทดลองใช้บทเรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานในศูนย์วิทยภัณฑ์ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้ช่วยรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการด้านพัฒนาการเรียนการสอน สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

จรัส สุวรรณเวลา. (2530). การผลิตบัณฑิตในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: เหลียวหน้าเพื่อแลหลัง. บทความประกอบ การสัมมนาทางวิชาการ ปี 2530 เรื่อง การพัฒนาการผลิตบัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 26-27 มีนาคม 2530.

สถาบันภาษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2533). การประเมินการใช้บทเรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 ในศูนย์วิทยภัณฑ์ สถาบันภาษา ปีการศึกษา 2533 กรุงเทพมหานคร: สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

S

Q: ทราบว่าสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางวิชาการ ซึ่งเข้าใจว่าเป็นศูนย์ที่นำสื่อและเทคโนโลยีทางการเรียนการสอนภาษาอังกฤษใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ จึงอยากทราบแนวทางที่จะนำสื่อสมัยใหม่และเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนได้

A: ปัจจุบันเรามีสื่อมากมายที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้ แต่การจะนำสิ่งเหล่านี้มาใช้ได้ จำเป็นที่เราจะต้องดัดแปลงปรับปรุงให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนของเรา สถาบันภาษามีบทเรียนที่พัฒนาเพื่อการเรียนการสอนจำนวนหนึ่ง แต่ก็ต้องยอมรับว่าเรายังต้องพัฒนาบทเรียนของเราอีกมาก โดยเฉพาะบทเรียนที่เป็นประเภท Interactive ซึ่งอยู่ในรูปของ CD ROMS อย่างไรก็ตามการพัฒนาบทเรียนประเภทนี้ก็ทำได้ยาก เพราะเราอาจมีความชำนาญในศาสตร์ของเรา แต่ถ้าเทคนิคอื่น ๆ ที่จะทำให้บทเรียนน่าตื่นตื้นชันนั้น เราจะต้องพึ่งผู้อื่น ซึ่งอาจไม่เข้าใจศาสตร์ทางการสอนภาษา สิ่งนี้ก็จะทำให้การพัฒนาบทเรียนเป็นไปด้วยความยากลำบาก นอกจากนี้แล้วการพัฒนาบทเรียนเช่นนี้จำเป็นที่ผู้พัฒนาจะต้องสนใจคอมพิวเตอร์บ้าง แต่สถาบันฯ ยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านนี้ ดังนั้นก่อนจะนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ เราจึงต้องพัฒนาอาจารย์ของเราเสียก่อน ปีที่ผ่านมาศูนย์เทคโนโลยีวิชาการก็ได้จัดโครงการอบรมคอมพิวเตอร์เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพในการทำงานให้กับบุคลากร ได้เข้าอบรมตามความสนใจ เช่น โครงการอบรมการใช้ Microsoft Word, Microsoft Excel เป็นต้น โครงการต่อไปคือการเปิดอบรมการใช้ authoring programme เพื่อให้อาจารย์และบุคลากรในสายงานเกี่ยวข้องได้พัฒนาศักยภาพของตน

ในส่วนของโปรแกรมสำเร็จรูปที่สถาบันฯ ที่มีอยู่ในรูปของ CD-ROMS เรากำลังจะจัดรายการแนะนำการใช้โปรแกรมเหล่านี้ เพื่อให้อาจารย์ของเราได้เห็นว่าแต่ละโปรแกรมมีอะไรบ้าง เพื่อที่จะได้แนะนำนิสิตให้เข้ามาใช้โปรแกรมฝึกทักษะในการเรียนภาษาอังกฤษตามความสนใจของตนได้ ส่วนการซื้อ CD-ROMS เพื่อการสอนภาษาครั้งต่อไป สถาบันฯ อาจต้องพิจารณาซื้อแบบที่สามารถใช้ในการเรียนการสอนแบบกลุ่มได้ เพื่อให้อาจารย์ใช้เป็นส่วนหนึ่งของการสอนนิสิตทั้งห้อง เพื่อเพิ่มศักยภาพในการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ศูนย์ฯ จึงร่วมกับฝ่ายบริหารและวางแผนของสถาบันภาษา ปรับปรุงระบบ Intranet/Internet ของสถาบันฯ ในขณะเดียวกันก็ปรับปรุงเครื่องคอมพิวเตอร์ในศูนย์เทคโนโลยีวิชาการ ให้มีความสามารถในการทำงานสูงขึ้น

ประวัติผู้ตอบ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เสียงทิพย์ สุขศรี จบการศึกษา M.A. ด้าน Communications Development และ M.Ed. ด้าน Reading จาก Colorado State University ขณะนี้ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสถาบันภาษา และหัวหน้าศูนย์เทคโนโลยีวิชาการ สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย